

Vides aspektu integrācija ES struktūrfondu projektos

Alda Ozola-Matule

CEE

bankwatch
network

Jautājumi

- Vai ES struktūrfondu finansētie projekti veicina vides aizsardzību?
- Vai vides aspekti tiek integrēti visos atbalstāmajos pasākumos (horizontālā prioritāte)?
- Kādi ir šķēršļi veicināt vides kvalitātes uzlabošanos un mazināt iespējamo negatīvo ietekmi uz vidi visās projekta ieviešanas stadijās?
- Vai struktūrfondi palīdz risināt prioritārās problēmas vai arī finansējumu saņem tie, kas spēj kvalitatīvi sagatavot projektu pieteikumus un nodrošināt tiem līdzfinansējumu?

Tiešs atbalsts vides kvalitātes un infrastruktūras uzlabošanai

- 1.1.pasākums. Vides infrastruktūras un tūrisma attīstības uzlabošana.
- Nacionālās programmas:
 - Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar cilvēku ekvivalentu līdz 2000
 - Likumdošanai neatbilstošu atkritumu izgāztuvju rekultivācija
 - Ekotūrisma infrastruktūras attīstība Natura 2000 teritorijās
 - Kultūras un vēstures mantojuma efektīva izmantošana tūrisma attīstībā
- Atklāts konkurss:
 - ┌ Dalīto atkritumu vākšanas punktu izveide
 - ┌ Siltumapgādes sistēmu modernizācija atbilstoši vides prasībām un energoefektivitātes paaugstināšana

Vides infrastruktūras projektu ietekme uz vidi

- + Veicina atbilstību ES prasībām vides jomā
 - + Nacionālo programmu ietvaros “projektu dokumentācija tiks vērtēta ... pēc to prioritātes no vides aizsardzības, dabas aizsardzības, reģionālās attīstības un veselības aizsardzības viedokļa”
 - + Reizi gadā programmas (projektu saraksts) tiek aktualizētas (ja ir pieejams finansējums)
 - + Atbalsts un informācija projektu sagatavošanai no VIDM
-
- Dažās jomās, piemēram, izgāztuvju rekultivācija, progress ir nepietiekams
 - Nacionālās programmas projektiem ietekmes uz vidi apraksts pārāk vispārīgs
 - Netiek veicināti videi draudzīgi un mazāka mēroga vides aizsardzības pasākumi, piemēram, notekūdeņu attīrīšanas jomā

Citas atbalstāmās aktivitātes ar potenciālu ietekmi uz vidi

- Projektu konkursi:
 - 2.2.3. Investīcijas privātajā infrastruktūrā ražošanas procesu un produkcijas modernizēšanai
 - 2.2.1.1. Atbalsts privātās infrastruktūras investīcijām sabiedriskās lietošanas tīklu (ceļi, elektrība, ūdens) pieejamības nodrošināšanai
 - Pasākums 4.1.1. Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos
 - Pasākums 4.1.3. Lauksaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga uzlabošana
 - Pasākums 4.1.4. Lauku teritorijas pārveidošana un attīstības veicināšana
 - Pasākums 4.2.2. Flotes atjaunošana un zvejas kuģu modernizēšana
 - Pasākums 4.2.3. Zvejas un akvakultūras produktu apstrādes un mārketinga uzlabošana, zvejas ostu aprīkojums un akvakultūra
- Nacionālās programmas:
 - Valsts pirmās šķiras autoceļu attīstība
 - Transporta sistēmas efektivitātes uzlabošana pilsētu teritorijās

Vides aspektu integrācija

- Projektu atlasē mehānisms
 - Darbojas 'sieta', nevis 'konkurences' princips ("Projektu pieteikumus izvērtē, ņemot vērā prioritāros kritērijus un projekta iesniegšanas laiku").
 - Daudzu projektu atlasē nav specifisko projektu vērtēšanas kritēriju, t.i. netiek vērtēta to ietekme uz vidi un aktualitāte
 - 'Caurums' starp IVN procedūru un projektiem, kam tā nav nepieciešama
 - Jautājums, par projekta ietekmi uz vidi ar 'Jā' un 'Nē' atbildēm
 - Pavaddokumenti par vides ietekmju novērtējumu 1) nav nepieciešami; 2) no RVP – reāli tiek izsniegti atzinumi ar formālām vides prasībām objekta darbībai, nevis par ietekmi uz vidi
 - Vērtējumā lielāks uzsvars uz projekta ekonomisko pamatotību
- Projektu pieteicēju zināšanas un kompetence
 - ┆ Nepietiekama izpratne par projektu ietekmi uz vidi
- Neatbilstība starp VPD un projektu konkursu vadlīnijām
 - ┆ Īpašs atbalsts A un B piesārņojuma kategorijas uzņēmumiem infrastruktūras modernizācijai atbilstoši vides standartiem un licences saņemšanai

Priekšlikumi

NAP ieviešanas sagatavošanā

- Nepieciešams veikt Stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu visam VPD
- Definēt resursu sadalījumu starp nacionālajām programmām un atklātiem konkursiem

Projektu pieteikumos

- Izveidot vienotu metodoloģiju ietekmju uz vidi aprakstam.
- Papildināt projektu atlases kritērijus.
- Projektu konkursos, kur nav specifisko vērtēšanas kritēriju, vērtēšanu papildināt ar administratīviem kritērijiem (iekļaut vismaz vienu jautājumu par vides un citu horizontālo prioritāšu īstenošanu projektā)

Projektu vērtēšanā

- Izstrādāt saskaņotu metodoloģiju projektu vērtēšanai ekspertiem